

ELOFIZETÉS

Helyben és vidéken:
 Egy évre ... 240 Lel.
 Fél évre ... 120 Lel.
 Egy negyed évre ... 60 Lel.
 Egy hónapra ... 20 Lel.

Hirdetések ársabás szerinti díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG
 Aradi és Császári Egyesült Vas-
 utak palotájában.
 KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Vállalat
 Boulevardul Regula Ferdinand I.
 (János főherceg-ut) 22. szám.
 TELEFON-SZÁM 101.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Kedd, augusztus 8.

FOBB KÖZLEMÉNYEK:

BITOKZATOS GYLKOSSÁGOK
 ARADMEGYÉBEN.
 SZTRAJK AZ ASTRAGYARBÁN.
 HALALOS PARBAJOK.
 ARADIAK AUTOSZERENCSET-
 LENSÉGE.
 MEGKEZDŐDÖTT A MEGTOR-
 LAS.
 AUSZTRIA ULTIMATUMA
 A NAGYHATALMAKHOZ.
 TAMADÁS A MAGYAR NAGY-
 BANKOK ELLEN.
 AZ ARADI AGRARBIZOTTSÁG
 DÖNTÉSEI.
 VÉRÉS HARCOK OLASZORSZÁG
 BAN.
 MAGYARORSZÁGI ESEMÉNYEK

Kenyértelen nap.

Jámbor aradi halandó, hiába fohászkodol vasárnap templomodban, hogy az isten adja meg a mindennapi kenyeredet, hétfőn nem kapsz friss zsömlét a kávéhoz, délben pedig, ha jó a fogad, szombati száraz kenyeret ropogtathatsz az olcsó húshoz. Amíg vasárnap ájtatoskodtál és szóra-koztál, addig hétfőn éktelen szitkokra nyitod a szádát és leszeded a keresztvizet a hatóságról és pékekről egyaránt. Ezzel azonban egyáltalán nem szünted meg a hétfői kenyértelen napot és felteszed magadnak a kérdést: miért kell a háború után a negyedik esztendőben a het első napját kenyértelen munként át-szenvedned?

Mindent pedig azért vagy kenyértelen a kenyérmagvak há-zájában eszkenvedni, mert a pék-munkás uraknak eszükbe jutott, hogy nekik vasárnapi munkaszü-net kell. Valamennyinek egy-szerre. Mintha nem lehetne a munkát úgy beosztani, hogy fel-váltva kapjanak vasárnapi munka szünetet, mikor is, ha a szükség úgy kívánja, a pékmester urak póthatnák sajátkezűleg a hiányzó munkaerőt. Elvégre más ipari üzemek főnökei sem találják mel-tóságukon ártalmat, hogy szükség parancsoltá esetekben ők ma-guk is mecsak munkaadók, hanem munkaszolgálatok is legyenek. Miért derogáljon ez épp az aradi pékmester uraknak? A minden-napi kenyér elég fontos közszük-ségű cikk. Van olyan fontos, mint a víz vagy a villany. Amintó joga most a pékmunkások kikö-velik a fogyasztó közönség gyomrának a rovására a vasár-napi munkaszünetet, ugyanolyan joga tarthatnának rá igényt a vízművek és a közvilágítási üze-mek munkásai is. Amde vannak bizonyos szükségű cikk, ame-lyek szolgáltatásának folytono-snak kell lennie. Ugyancsak jól

pen csak a vasárnapi munkaszü-net kedvéért, víz és világítás nél-kül maradnánk, mint ahogy most kenyér nélkül maradtunk. S ha így tovább megyünk a vasárnapi munkaszünettel, akkor majd ki-követelik azt maguknak a vas-utasok és postások is és akkor majd nem lehet vasárnap utazni, sürgönyözni stb.

Ezek a megfontolások egy-magukban is elég súlyos okot ké-pezhettek arra, hogy a hatósá-

gok a mindennapi kenyér kérdé-sét a legerélyesebben vegyék a kezükbe és ha szép szerével nem megy, kényszerítsék a pékeket arra, hogy a hét egyetlenegy nap-ján se hagyják a városi fogyasztó és a péktermékekre szorult pub-likumot kenyér és egyéb sütemé-nyek nélkül. Ez épp annyira érde-ke a közönségnek, mint arzeny-nyire nem érdeke, hogy a pék-mester urak egy napnyi üzemi-költsé- get megtakarítsanak maguknak.

Megmarad a politika a Magyar Szövetség alapszabályaiban.

(Részletes jelentés a elüji nagygyűlésről.)

CEUJ. A Magyar Szövetség tegnap tartotta nagygyűlését Clu-join (Kolozsváron), amelyen az összes pártágyalatok résztvettek. A megjelent frakciók elosztatták a fennforgó differenciákat és közös megállapodásra jutottak a közös akció folytatására. A Szövetség nagygyűlése iránt endélyszerte óriási volt az érdeklődés. Renge-teg kiküldött jelent meg Endely minden részéről. A nagygyűlés iránti érdeklődést az is fokozta, hogy attól lehetett tartani, hogy a néppárt és a nemzeti párt közötti éles összecsapások lesznek. De el-kerülözög történt, mert bár voltak erősebb nézeteltérések és elvi álláspontok is álltak össze, vég-

eredményben azonban az ellenté-tek kibékültek egymással a közös cél érdekében.

Az előkészítő értekezlet.

Már szombaton délután, az előkészítő értekezleten is észlel-hető volt ennek a közeledésnek a bekövetkezése. Ezen az előérte-kezleten a Szövetség szervezeti szabályzatának tervezetét tárgyal-ták. Ennek harmadik pontja az ere-deti szövegezésben úgy szól, hogy a Szövetség célja a romániai ma-gyarság kulturális, közgazdasági és jogi érdekeinek biztosítása s így a romániai magyarság polit-i-kai érdekeinek biztosítása képezi főcélját. Hatalmas vita fejlődött ki

e pont körül. Jósika Samu báró az-zal érvelt, hogy tudomása szerint a kormány csak úgy fogja jóvá-hagyni a Szövetség alapszabá-lyait, ha a politikát kikapcsolja. Jósika Samu báró odálg ment, hogy elnöki állását kötötte a javas-lat elvetéséhez. Igen éles nézetel-térések támadtak a különböző tel-fogások között, később azonban a rendkívül nívós vita során az in-dítványozók olyan meggyőző ér-vekkkel léptek fel, hogy az egész értekezlet, tehát a nemzeti pártiak is magukévé tették az indítványt és így

a „politika” szót az alap-szabály minden pontjában benne hagyták.

A nagygyűlés.

A nagygyűlés vasárnap dél-után folyt le a református theolo-gia nagytermében. A zsufolásig megtelt nagyteremben ünnepélyes hangulat uralkodott. Jósika Samu báró egészségi állapota nem enged-te meg, hogy eljöhessen s így helyette Ugron István foglalta el az elnöki széket. Ismertette a Szövet-ségnek az elmúlt esztendőben ki-fejtett tevékenységét, kulturális misszióját, népiroda felállítását, a memorandumokat, amelyeket Bu-curestibe küldöttek és ezzel kap-csolatosan a küldöttségek munká-

A Rétyezől.

Írta: Balla Béla.

Már Piskótól délre, egészen Or-váraljág a kusza vonalú szántó-sok — csupasz tartók — itt-ott színes rétek — poros utak — sűrű lombátor fölött, kimeredezik a júliusi reggeli napfényben, mint valami mesebeli szörnyeteg a „Re-tyezát” fantasztikusan szép — hó-borította, keszes ivelésű bérce.

A sük mezőn, melyen fogatunk visz a szárnyvonal mentén — öreg vártornyok, ősi kastélyok — kastélyok bizar homlokzata fehérfalvak, zsufedeles és cseréptetők vonják el a figyelmet a gárgantikus „Bukora” csúcs elől, mely kétezzer ötszáz méter magasságban emel-kedik a tenger színe fölé. De Mar-komviztől a „Riu-Mare” völgyén keresztül egészen a szebeni havr-sokig, hegy-hegyhátán és üserdőkön, a nagy zajjal robogó patakban a zöldesem kék tiszta égen kívül semmit sem lát az ember. Itt a vegetáció egészen más, ugyanó-lyan a bogarak is mások.

mon az emberre. Medvék ökröket látnek le a csordából, — farkasok gyéren mutatkoznak — vad disz-ók farkájával hemzsegnék és még most is rengeteg a vipera.

Emberekkel ritkán találkozni, néha ha mutatkozik is egy, bizto-san favágó, erdei munkás, akinek itt van dolga. Az iparvágány fával és gerendákkal megrakott törpe kocsjal még valahogyan a város-ra emlékeztetnek, ahol nagy tüle-keztől fölhalmozódik a szenny és a piszok. Aziban az üserdők fe-lemetes magányában, százötven láb hosszú fenyőóriások árnyéká-ban levetkeződik az „Ember”, még a legkomplicáltabb természet is, itt semmivé lesz, egyenlő a frissen olvadó hóval, melynek nyomán virágok fakadnak, havasi gyopár-rok és havasi rózsák.

Az első stáció „Gura Zláta”, Malomviztől tizenkilenc kilométer nyire fekszik. Gróf Kendeffy vadászkastélya — erősen a déltiroli faházakra emlékeztet, csak ez cif-rább. Ezt az utat reggel öt óráól, déli ótvenegy óráig kocsi jett

meg. Csodás varázsa van a páras, opálos színtű hajnalnak már itt a rengetegben. A patak fölött, a ké-kes hegyoldalokban rózsaszín és tejfehér felhők usznak, mintha a bucsuzkodó éj fátyol táncot akar-na lejtetni a magasba törő tűzki-rály előtt. Erdőirtások tátonganak a sűrű felhőfátylak mögött, mint a csupasz és becsott mellen a bor-dák s a felhőszakadások kénes-sárga színtű vízmosságai úgy világi-tagok a buján zöld színtálmazók között, akár csak egy-egy óriás a fogait viczoritán.

Változatos itt a táj festői mo-tívumokban és bővelkedik termé-szeti szépségekben. A nagy vo-nal, komoran sötétkék begyháta-ron, merész ivelésű penészes és mohlepte sziklák érdekes fasziuek-tek, hol széles, hol meg szűk völ-gyek torkolnak egy-egy übölszerű nyílásba és szokatlan rajzaikkal lenyűgözik azt, aki mindent a cso-dálattal vegyesen nézi. Gura Zlá-tánál van a Riu-Mare vízmedencé-nek a legszebb színtje. Kis víz-gresekék rohamnak le a havasol-

ját, amelyeket a Kormányhoz meg-
nesztettek.

— Sajnos, — mondotta, hogy
ezeknek a küldöttségeknek és me-
morandumoknak legnagyobb ré-
sze eredménytelenül járta meg az
utat, voltak azonban sikeres inter-
venciók is például a politikai fog-
lyok érdekében.

Majd Naláczy István a Szövet-
ség titkára terjesztette elő az alap-
szabálytervezetet, amelyet feszült
érdeklődéssel hallgatott az össze-
gyűlt tömeg. A felolvasás után kö-
vetkező lelkes szavak befejezése-
ként Domahidy Elemér volt fős-
pán emelkedett szólásra és indít-
ványozta, hogy az elnökségnek és
a tisztviselői karnak bizalmat szavaz-
zanak, amit a közgyűlés óriási
lelkességgel fogadott. Pádl Árpád
szólalt fel ezután s mint a nép-
párt vezetője Domahidy indítvá-
nyát teljes egészében elfogadta és
bizalmát nyilvánította az elnök-
ség és a tisztikar iránt.

A határozat.

Ezután a magyarság politikai,
gazdasági és jogi életének egész
területét magában foglaló hatal-
mas terjedelmű határozati javasla-
tot terjesztett elő Pádl Árpád, a
mely kimondja, hogy az egész
kongresszus pártkülönbség nélkül
arra az álláspontra helyezkedik,
hogy

a magyar nemzeti egyéni-
ségnek államalkotó ténye-
zőként elismerését élet-
igénynek tekinti

s így kívánja a nagygyűlés, hogy
a Magyar Szövetséget engedélyez-
zék. A felhozott irányelvek értel-
mében érintkezést kell keresni és
találni a kormánnyal és a törvény-

hozással. Az érintkezések kivétel-
vel Jósika Samu bárót bízzák meg.

Pádl Árpád nagykonceptióju
határozati javaslatát óriási tapsal
fogadták. Sándor József képviselő
emelkedett végre szólásra és rövid
lelkes beszédben összetartásra
buzdította a hallgatóságot. Az el-
nök végül bejelentette, hogy a
nagygyűlés táviratilag üdvözölte a

Halálos párbajok. (Egy szomorú aradi emlék.)

Abból az alkalomból, hogy az
utóbbi napokban Budapesten és
tiszafüreden egy-egy halálos
végű párbaj volt, Clair Vilmos, a
párbaj-kodex kodifikálója érde-
kes visszaemlékezéseket tesz
közé az utóbbi ötven esztendő
halálos kimeneteli párviadalaírói.
A hetvenes években Szederkényi
Nándor hevesmegyei aljegyző
golyója terítette le Novotha Gyula
hevesmegyei földbirtokost,
aki sikkasztással vádolta az ak-
kori magyar ellenzék fiatal ve-
zérét. A temesvári erdőben Má-
riássy huszárhadnagy pisztolyá-
val szíven lötte Crouy de Nantes
huszárhadnagyot. Dr. Perczel
Aurél budapesti ügyvédet, Per-
czel Béla akkori igazságügyi mi-
niszter fiát dr. Wagner László mű-
egyetemi tanár lötte agyon, mert
az ügyvéd tiszteletlenül nyilatko-
zott a tanár fellépéséről.

A tragikus végű párbajok még
sűrűbben váltják fel egymást a
nyolcvanas években. Az első ál-
dozat a dalias Zichy-Ferraris
Viktor gróf, akit Károlyi István
gróf lött le párbajban. A szeren-
csétlen gróf, mint belügyi állam-
titkár, olyan tisztességtelen üz-
létekbe bocsátkozott, hogy a ki-
rály kénytelen volt őt állásától
felmenteni, a Nemzeti Kaszinó pe-
dig, Károlyi István gróf és társai-
nak indítványára, kizárta kebelé-

királyt, a királyi családot és a
kormányt. Ezután a nagygyűlés
véget ért.

A Magyar Szövetség aradi ta-
gozatát Zima Tibor országgyűlési
képviselő, Nagy Dániel író, az ara-
di tagozat titkára, Bérczy Lajos,
a Kölcsey Egyesület főtitkára és
Bolgár Lajos lapszerkesztő képvil-
selték

ből és becsületvesztesnek nyil-
vánította. Zichy Ferraris gróf ak-
kor kétségbeesett lépésre hatá-
rozta el magát és Károlyi István
gróftól gyáva rágalmazónak ne-
vezte. A sértő nyilatkozatnak ter-
mészetesen párbaj lett a vége és
Károlyi István gróf a második
golyóváltásnál, mely tíz lépés
távolságról történt, mellbelötte
ellenfelét. Zichy négy napig hal-
doklott a párbaj után, míg végre
kiszendetett. Szombathelyi Bé-
lát, a kolozsvári színház tehetsé-
ges jellemzészét Tömösváry
Lajos színigazgató golyója teri-
tette le, mert feleségeik össze-
vesztek. Batthyány István gróf és
Rosenberg Gyula dr. budapesti
fiatal ügyvéd Temesvárott, a va-
dászerdőben vívtak pisztolypár-
bajt, tornyal Schossberger Ilona
miatt, aki zsidó ritus szerint Ro-
senbergnak volt a felesége, de az-
után áttért a kat. vallásra és
Batthyány grófnak esküdtött hű-
ségűt. A párbajban a gróf homlo-
kába furdott ellenfele golyója
és nyomban megölte. Zilahy Kál-
mán banktisztviselő Nagyvára-
don kardpárbajban olyan súlyo-
san sebesítette meg ellenfelét,
Schuller József mérnököt, hogy
az halálos sebeiben elvérzett. Vá-
rady kir. tanfelügyelőt Nagyvá-
radon Kozma városi tisztviselő
ölte meg pisztolypárbajban, mert

a tanfelügyelő elégedetlen volt
a felesége, Kozmáné polg. isko-
lai tanítónő működésével. Her-
czeg Ferenc jogász, az ismert je-
les író egy fiatal leányrokonának
megsértése miatt, Versecen kard-
párbajban megölte Siposs László
honvédtiszt helyettesét.

A kilencvenes évek sem nél-
külöztek a szenzációs párbajo-
kat. Az évtizedet Vidográd alez-
redes kardpárbaja nyitotta meg
Polzovits János honvédfőhadnagy
gyal, aki az alezredes pohárkö-
szöntője által sértve érezte ma-
gát. A párbajban az alezredes
hónaljvágást kapott és még ott
a helyszínén elvérzett. Szlányi
honvédszázados a magyar nem-
zet gyalázása miatt lött agyon
Grazban egy hietvenkedő osztrák
gyalogsági hadnagyot. Orley
György nagyváradi joghallgató
későbbi közjegyző egy színházi
kritika miatt agyonlötte dr. Kál-
mán József lapszerkesztőt, Badini
Damján gróf hadnagy Aradon
minden ok nélkül belekötött egy
kávéházban Seidner Samu ber-
zovai földbirtokos társaságába
s annak hölgytagjait érzékenyen
megsértette. Másnap kardra ve-
rekedtek és Badini hadnagy olyan
súlyos sebet kapott a jobbkarjára
hogy az orvosok azt amputálni
voltak kénytelenek s a hadnagy
háromnapra mégis kiszendetett.

A huszadik századnak is véres
a beköszöntője. Bissingen-Nip-
penburg Ottó gróf huszárkapitány
jogosulatlan féltékenységből meg-
sértette Bekássy Ernő huszárfő-
hadnagyot. Másnap Cegléden pisz-
tolypárbajt vívtak és a kapitány
az első lövésre halva rogyott ösz-
sze. Keglevich István gróf tragi-
kus sorsa is élénk emlékezetünk-
ben lehet még, aki egy izgatott
Képviselőházi szökváltás után Henc
Károly országgyűlési képviselő
kardjától esett el. Közvetlen a
háboru előtt, 1914 február 20-án,

ról, egyenesen az árba s a fekete
kövek alához verődő habok az
izzó napfényben, szivárvány szí-
neket csatnak a felillanó párákba
és ez úgy hat, mintha syrének lát-
hatatlan hárfákorn zenélnének és
tritonok mely basszusza zúgna eb-
be a szimfoniába amint a korhadt
fák mögött, erdei manók viogyo-
rognak habotázniak.

Gura Zlátától huszonöt kilomé-
ternyire fekszik „Gura Api“. Ez a
hely talán a legvadregényesebb s
itt talán önkéntelenül is összéb-
huzza magát az ember. A mélyse-
gesen két levegőben saskeselyűk
lebegnek másfél méteres szár-
nyaikkal, néha hosszas kört írnak
le egy elejtett állat teste fölött. Ezt
az utat egyébként bátran lehet a
Dane-l borzalmak utjának nevez-
ni. A patak fölött sötét füstfelhő
gyanánt hatalmas sáska tömeg
(husz cm. hosszúnak) húzódik a
Balkán felé s repülésük zugása ré-
mesen bele őríti magát a dobhár-
tyába, kisebb tisztások mentén
millió szárra hemzsegni a ko-
lumbácsi légy lájták, amelyek még
a kalap és ruha alá is befészkelik
magukat, csipészik nyomán kiser-
lent a vér. A gyalogjárók mellett

viperák sütkéreznek a napon,
mint nálunk odahaza a gyákok.

Gura ápitól tizenhárom kilomé-
ternyire a „Cirkusz völgy“ höz
érünk, ezt a helyet alapos megfi-
gyelés után egész bátran az óriá-
sok csataterének lehetne nevezni.
A patak medrétől a hegygerincig
(ezerhatszáz méter magasságig)
nehány kilométeres területen száz-
husz és százharminc méter hosz-
szu, két méter széles fenyő törzsek
a hólavínáktól egyenesen le van
barázdálva. Oly nyomasztólag
hat az emberre, az önkánok által a
völgybe hengerített torony mag-
ságu sziklák mozdulatlansága és
némasága, mintha mindegyik a
gigantikus tornában elhalt démon-
nok fejfája volna. Alig van itt va-
lami kevés élet. Semmiféle erdei
vadat nem találni, csak a fémda-
razsak rubintos és smaragdos tes-
tükkel villognak a lilás levegő-
ben.

Gura ápitól visszatérve Gura
Zlátához, a „Csóka“ tetőn keresz-
tül jutunk a hómezőkre és onnan a
„Zenoga“ fűhöz, a tulajdonképeni
„Bukora“ csucs aláig, (kétezer
kétszázhetven méter magasságban

fekszik maga a tó) Az ut idáig vad
regényes patak medrén viz föl-
felé tölgyes, bükkös és gyertyános
erdők között, nyolcszáz méter ma-
gasságig. Ezen felül kezdődik a
fenyő régió, tart egészen ezerhat-
száz méter magasságig. Azután
ezen a magasságon felül semmi-
lyen fa meg nem nő többé, mint a
masszív lombozatu „Círbolya“ fe-
nyő és kétezer méter magasságig,
a sűrű futó fenyő, a mely egy-egy
hegyháton lehúzódik egészen a
Balkánra.

A menedékház, mely közvetlen
a tó partján fekszik, igen rossz
karban van, tavaly az egyik felét
pásztorok lakták, most üres és az
ablakréseken keresztül még réme-
sebben süvit be az északi jeges
szél. S a csend is itt hasonlatos
ama purgatoriumi hidhoz, mely a
pokolból a mennyországba visz át
egy sóhajással. A szakadékokban
öt méteres a hó, a déli részén a
csucsoknak kopár kömezők, me-
lyek úgy fekszenek a rozsdaveres
homok rétegen, mintha a száz és
százezer ember hullája kövese-
dett volna meg, a téli éjszakák
borzalmas hidegétől. Fúrge zergék
ugrándoznak a sziklákon, a sas-

keselyűk itt már sűrű csoportok-
ban kísértének és vad kanok röf-
gése hallatszik fel a sűrűségből.

A tóban rengeteg a pisztráng
(halásztam is rájuk) és el is néz-
tem husz-huszonöt méteres viz-
esésen, milyen villámgyorsan usz-
nak fölfelé és rémelyik fel-fel dob-
ta magát a levegőben.

A Bukora csucs tetejéről be le-
het látni a szeberi havasokat, sőt
haloványan, a fogarasi havasok hó
mezőit is látni csillámlani. Itt fönt
ég és föld között kitágul az em-
ber tüdeje, megittasul a szem és a
lélek a messzeség és a magasság
látára. A déli szél feltolja a völ-
gyekből a fenyők ózondus hlatár,
amit mohon szív be az ember mert
érzi, hogy tisztasága felrisszít a
vért, mozgásba hozza az agyve-
lőt. Tudja az isten, hogy miért
gondoltam éppen akkor Wehsre,
Bergsonra, Gorkijra, Walwinra és
Blewierre és különösképen miért
gondoltam a nagy Beethovenre s
miért örültem annak, hogy e ren-
getegben egyedül voltam magam-
ra maradtam dolgozni, elmerülni,
az örök és szabad művészetben.

Babóciay Zsigmond, biztosító intézeti tisztviselő vívott pisztoly párbajt a sógorával, **Hajdu** István huszárhadnaggal, aki a párbajban el is esett. Az olasz harctéren pedig **Friedmann**, 31. honvédegyalovegredheli hadapród, nyílt ütközetben vívott meg egy olasz bersaglieri tiszttel s azt heves küzdelem után leszúrta. A párbaj győztese néhány nap múltán maga is elesett a harctéren. Az elmúlt évben **Zamphirescunak** a román képviselőház volt emökének fiát ölte meg párbajban egy kapitány. Néhány nappal ezelőtt pedig **Leidenberger** János ezredes lőtte agyon **Kankovszky** Ede korvettkapitányt, másnap pedig Tiszafüreden **Bartha** Zoltán joghallgató vérzett el ellenfele, **Csap László** mérnök kardjától.

Ausztria ultimátuma a nagyhatalmakhoz

LONDON. Az osztrák kormány ma ultimátumot intézett a nagyhatalmak londoni konferenciájához, melyben rámutat Ausztria kétségbeesett helyzetére és arra, hogy mily szükséges a hitelkérdés sürgős megoldása. Ha ez a kérdés nem nyer záros határidőn belül kedvező megoldást, a kormány és a nemzetgyűlés tagjai kénytelenek lesznek Ausztria kormányzását a hatalmaknak átadni.

Sztrájk az Astra-gyárban.

(Letartóztatják a bizalmiértelmezt)

Az aradi Astra gyár munkásai mint ismeretes néhány héttel ezelőtt sztrájkban állottak. A gyár igazgatósága azonban annakidején megtudta nyugtatni a munkásságot azzal az ígéretével, hogy egy memorandumot, amelyben a kollektív szerződés orvoslására vonatkozó kívánságait adták elő a munkafelügyelőséghez juttatja még pedig azzal a kötelezettséggel, hogy annak döntését kötelezőnek fogadja el magára nézve. Mivel azonban a munkafelügyelőség mindezekig nem döntött még a memorandum ügyében a gyár munkásai közül többen a szombati nap folyamán ismételen beszűntették a munkát. A gyár vezetősége erre azonnal jelentést tett az esetről az ügyészségnek, amely arra való tekintettel, hogy a munkások a munkabeszűntetés alkalmával nem tartották be a törvény által előírt hivatalos módozatokat a munkások bizalmi férfiak letartóztatta. A munkásság közel háromezer ember nagy megütközéssel vette tudomásul vezetőinek letartóztatását és a mai napon valamennyien sztrájkba léptek. A gyár igazgatósága rögtön jelentést tett erről az ügyészségnek és a rendőrségnek ahonnan **Gritta** Ovidiu rendőrprefektus, **Onitescu** ügyész és **Miculescu** munkafelügyelő még délelőtti kimentek a gyárba, ahol az igazgatósággal karöltve iparkodnak a munkássággal kedvező megállapítást létrehozni.

Támadás a magyar nagybankok ellen.

(A keresztényellenes lapok akciója.)

A budapesti keresztény sajtó támadást intéz a nagybankok és takarékpénztárak ellen, mert azok ma egy olyan értelmű közleményt adtak ki, amellyel a lapok szerint a kisemberek tönkretjuttatásával megint csak a nagybankok horribilis és természetellenes hasznát nagyobbítanák. Ha a közlemény szerint fognak eljárni ezután a pénzügyintézetek, az a legtágabb teret fog adni nekik az értékpapírok árfolyamainak megállapítására anélkül, hogy a megbízóknak módjukban volna a pénzügyintézeteket ellenőrizni.

A tőzsdei megbízások.

A takarékpénztárak és a Bankok Egyesülete közleményében ki jelenti, hogy határozatuk értelmében a tőzsdei megbízásokat legkésőbb az előző nap délutáni 6 óráig kell, hogy a kezeikhez juttassák. A megbízás foganatosítása pedig oly árfolyamon történik, hogy azért semminemű felelősséget nem vállalhatnak és ugyancsak nem vállalnak felelősséget azért, hogy az árhatárral (limittel) ellátott megbízásoknál az árhatárt biztosítsák. Nem vállalnak szavatosságot azért sem, hogy a nem eszközölt megbízások előjegyzését igazoló leveleiket a következő munkanap melyik szakában lesz módjuk postára adni.

A limitnélküli eladás.

A keresztény lapok támadásait a következőkkel indokolják: Eddig, ha valaki értékpapír-vásárlásra vagy eladásra adott megbízást valamelyik banknak, a bank iryerészkedési lehetőségeire mindig ott volt a délelőtti tőzsdei forgalom ideje. A bank eddig is a megbízónak úgy számolhatott el, hogy az elszámolásra azt az árfolyamot választhatta ki a hivatalos tőzsdei üzemben előfordult árulázmásból, amelyik neki a legkedvezőbb volt megbízójával szemben. A limittel adott megbízásoknál pedig rendszerint a megállapított árfolyamot kapták meg a megbízók. A limitnélküli eladásnál a legolcsóbb, vásárlásoknál pedig a legdrágább árfolyamot számították fel eddig is a bankok a megbízónak.

Rizikó nélkül.

Eddig a megbízók egy része már előző nap bejelentette vétel, vagy eladási szándékát, úgy, hogy már előre tájékozva lehettek a bankok, hogy másnap miképen alakulhatnak az árfolyamok. Az óvatosabb eladók vagy vevők nagy része azonban megvárta az aznap délelőtti fél 11. óráját és csak akkor adta át megbízását. Az a körülmény, hogy a vétel és eladás tömeghada csak délelőtti 11 óra tájban vonult fel, addig óvatos sárga ösztönözte a bankokat is.

Most a bankok és takarékok új intézkedésükkel azt akarják elérni, hogy már az előző napon biztosan áttekinthessék a másnapi üzletet és így rizikó nélkül játszassanak nagy haszonra. A keresztény lapok a magyar korona romlását is részben a bankok terhére írják. Mert azok ahelyett, hogy mérsékeltek magukat, dühödten vásárolták az idegen valutákat és ezzel hajtották fel azok árait. Róvásukra írják azt is, hogy nagymennyiségű értékpapírt olcsó áron vásárolhatott össze az utóbbi időben a külföldi spekuláció éppen a nagy bankok révén, azoknak asszisztálására, sőt segédkezése mellett.

Bankok diktatúrája.

A lapok nagy ürügynek mondják a bankoknak azt a védekezését, hogy intézkedésüket azért voltak kénytelenek életbe léptetni, mert nincs elég munkaerőjük. A lapok utalnak arra, hogy Budapesten most is rengeteg az állástalan, munkát kereső, éhezni kénytelen, akik szerény fizetésért is dolgoznának. A lapok végül a takarékok és bankok egyesítésének ezt az eljárását úgy jellemzik, hogy a nagybankok kikáltották a saját diktatúrájukat a budapesti tőzsdén, a még megmaradt nemzetli vagyoni piacán. A lapok szerint a bankok és takarékok ezen eljárását a tőzsdebizományosokra nézve jelentik ki hasznosnak, akiket ezután nagyobb számmal fog felkeresni a közönség a pénzügyintézetek helyett.

Az aradi agrárbizottság döntései

(Érdekes határozatok.)

Zadorlác község határában van egy 158 katasztrális hold kiterjedésű legelő, amely a kincstár tulajdonát képezi. Ez a legelő mintegy husz évvel ezelőtt került a községhez, abban az időben amikor a Maros medre változást szenvedett. Azelőtt a tulsó parton levő Óbodrog község alatt terült el. Husz év óta tehát a zadorlaci birtok bérbe ezt a földet. Ők legeltették rajta jószágukat és termő részeit ők művelték meg gazdaságosan. Mikor aztán a kincstár néhány hónappal ezelőtt kisajátításra ajánlotta fel a földet a zadorlaciak természetesen bejelentették rá igényüket. A pecicai járási agrárreform bizottság azonban nem nekik ítélte oda a birtokot, hanem az óbodrogiaknak azzal a megokolással, hogy az eredetileg az ő községük alatt feküdt. A zadorlaciak magától értetődően szintén nem hagyták a jussukat és megfellebbezték az elsőfokú földosztó hatóság rendelkezését. Az aradmegyei agrárreform végrehajtó bizottság ma délelőtti foglalkozott ezzel az ügyvel és a törvény ama passzúsára való hivatkozással, hogy a földbirtok mindig azok részére sajátítandó ki, akik azt tényleg meg is művelték, úgy határozott.

hogy a birtok a zadorlaciakat illesse.

Érdekes határozata a bizottságnak az, hogy a pecicai járásban levő földbirtokok kisajátítási vételárát ezerről kettő ezer leire emelte fel azzal az indoklással, hogy Pecicán és környékén már 1914-ben a kiváló minőségre való tekintettel egy katasztrális hold föld vételára átlag 2000 korona volt.

Megkezdődött a megtorlás.

(Strassburgból kiutasított németek.)

PARIS. A Temps londoni tudósítója jelenti, hogy a londoni tanácskozáson Lloyd George javaslatot fog előterjeszteni, amelyek a kiegyenlítő fizetésekre vonatkoznak. A javaslat szerint Németország havonkénti fizetése fél millió font sterlingre mérsékeltenének és ezeket a fizetéseket a német kormány javaslata értelmében a jóvátételi bizottság hajtaná be. Az elzász-lotharingiai főmegbízott — a Matin szerint — tegnap este kihirdette, hogy az augusztus ötödiki döntés értelmében az elzász-lotharingiai pénzintézetek nem jogosultak többé arra, hogy a német állampolgárok letétleiről, pénzét és kamatait kifizessék. Strassburgban tegnap este bocsátották ki az első kiutasítási parancsot megtorló intézkedésként. Hat németet letartottak ki, akiket agitációval vádolnak.

OOOOOOOOOOOOOOOO

Titokzatos

gyilkosságok Aradmegyében

Ma három rejtélyes körülmények között történt gyilkosságról számolnak be tudósítónk. Aradmegye három községében is találtak titokzatos módon meggyilkolt áldozatokat, akik mellett semmi jel nem maradt, hogy kik lehettek a bűntények elkövetői. A csendőrség nagy erővel folytatja a nyomozást a rejtélyes bűntényekben, hogy a hanyatlásnak kiduló megyebeli közbiztonsági állapotokat a gyilkosok gyors kézrekerítésével helyreállítsa.

Az egyik gyilkosság Rhos községben történt, ahol tegnap éjjel ismeretlen tettesek megtámadták Luca József ottani gazdálkodót, akinek fején botokkal oly súlyos sérüléseket okoztak, hogy Luca reggelre belehalt sérüléseibe. Holttestét az utcán ma reggel találták meg a járőrök. Az esetről azonnal jelentést tettek az aradi ügyészségnek, amely elrendelte a tettesek kinyomozását és a hulla felboncolását.

A másik rejtélyes esetet Kaproncáról jelentik: Kaproncán ma reggel az ottani szövetkezet helyiségében halva találták ifj. Sopron Pál gazdálkodót. Hulláján, melyről mindeddig még nem sikerült megállapítani, hogy hogy került a szövetkezetbe, a külérőszak semmiféle nyoma sem volt látható. A gyannis ügyben, melyről nem tudják, hogy hírtelen halál, avagy bűntény következménye, a csendőrség erőlesen nyomoz.

Ugyancsak ma közli velünk tudósítónk a harmadik gyanús gyilkosságot. Gombszeg községben ma reggelre kertjében halva találták Kiss Gergely parasztagdát. Tekintettel arra, hogy holttestén lévő nyoma volt látható, az aradi ügyészség elrendelte holttestének felboncolását.

Aradiak

Sulyos autószerencsétlensége
(Automobil és kerékpár karambolja.)

Sulyos kimeneteli autószerencsétlenség történt tegnap Arad közelében. Az Astra gyár egy hatalmas automobila jött tegnap délután Radna felől Aradra. Az autón háttan ültek: Simon István Astra gyári főtisztviselő és a felesége, Fellner Henrik Astra gyári igazgató két fia, és két sofőr. Glogovác közelében egy kerékpáros került az automobil elé, akit a vezető sofőr ki akart kerépezni és ezért hirtelenül félre fordította a kormányt. Azonban már elkészt, mert az autó neki ment a kerékpárosnak és azt felborította, az automobil pedig a gyors fordulás következtében kifordult az útról és belezuhan az út melletti árokba. Simon István főtisztviselőnek eltört a jobb karja és az egyik kézcsuklója kificamodott, míg felesége az arcán szenvedett sulyosabb sérülést. Süllej András, az egyik sofőr kisebb zúzódások árán menekült meg. Az autó többi három utasának semmi baja sem történt. A megsebesülteket egy parasztszeker vette fel és bevitte Glogovácra és az ottani orvos részletezte őket első segélyben. Onnan azután az aradi kórházba szállították be. A kerékpáros, akit az autó elütött Zámbo Lajos gyoroki építési vállalkozó, akinek Aradon volt dolga és annak végeztével kerékpáron igyekezett haza Gyorokra. Zámbo előtt egy automobil száguldott el és ez annyira felkavarta az út porát, hogy a vele szembejövő másik autót nem vette észre és éppen aközben, amikor a porfelhő kikérülése céljából az út másik oldalára akart áthajtani futott neki az Astra gyári autó. Zámbo egyik lábát és karját törte el, a fején több horzsolást szenvedett és egyik szemé oly sulyosan megsérült, hogy lehetséges az is, hogy annak látóképességét elveszti. A szerencsétlenség történetkor érkezett Glogovácra a hegyaljai villamos, mely ott megállott és ez szállította be a sulyosan megsérült építési vállalkozót Gyorokra. Mint gyoroki tudósítónk jelenti, Zámbo még a tegnap esti órákban is eszméletlenül feküdt. A szerencsétlenül járt ember öt gyermekes családapa.

Mozi.

„A nihilit robbanás”, bemutatva hétfőn az Apolló-színház. Az Apolló-színház nagy siker mellett vetítette ezt a nagyhatású filmdrámát, amelynek főszerepében a nagy és világszerte népszerű Psilander bámulatos művészetének egyik legcsodálatosabb alakítását adta. Az amerikai keretek között lejátszódó dráma a világelelti uralmat biztosító nihilit-ért folyó küzdelmet vette alapjául, a mely nem folyhat le a társadalom nagyságában parányi egyének tragédiája nélkül. A nihilit is megköveteli a maga áldozatát és bár a küzdelem eldöntetlen marad, az a fél, aki cselvetéssel és hamissággal megy a küzdelembe, a nihilit áldozata lesz. — Azonban egy megrázó tragédiát jelent ez a vég, amely mélyen megindítja a szemlélőt. A kiváló képet kedden utoljára vetíti az Apolló-színház.

Magyarországi események.

(Az erdélyi diákok és a numerus-clausus. — A magyar belügyminiszter nyilatkozata. — A földadóreform ügye.)

BUDAPEST. A Magyar Egyetemek és Főiskolák Országos Nemzeti Tanácsa ma leiratot intézett a szegedi ugynevezett Attilavezérséghez. „Értesülésünk kapcsán, — szól a leirat, — nyomtatékosan felhívjuk a vezérség figyelmét arra a körülményre, hogy a kötelekbe tartozó bajtársi egyesületek között és az illetékes egyetemi hatóságok előtt a numerus clausus betartására önköndnie kell és a bajtársakat az emellett való propagandára felhívni sziveskedjék. Ugyanis tudomásunkra jutott, hogy a

zsidó hallgatókat, mint külföldi hallgatókat óhajtja a tanári kar a jövő évre felvenni”. A Szeged című lap az egyetem egyik tanárától a következő nyilatkozatot közli: — A tanári kar szigorúan végrehajtja a numerus clausust, efelől a Tuti szövetség egészen nyugodt lehet. Természetes azonban, hogy ez a külföldiekre nem vonatkozik.

BUDAPEST. A proletárdiktatura alatt alakult Ellenforradalmárok Szövetségének tagjai tegnap este lakomát rendeztek. Pekár Gyula szólt fel elsőnek, aki hangoztatta, hogy a románok behívására vonatkozó vádakra a parlamentben már megadták a választ. Szerinte a vádnak az volt a célja, hogy megrendítse a keresztény nemzeti irányzatot. Hangsúlyozta, hogy a Fehérház úgy mint a múltban a jövőben is teljesíteni fogja a kötelességét és őberen figyeli a nemzetietlen elemek működését. Ezután az 5 indítványára Románell ország alezredesnek aki a proletárdiktatura alatt az egyetlen Budapesten levő antantmisszionak a vezetője volt és sokat tett az ellenforradalmárok érdekében, üdvözítő táviratot küldöttek.

BUDAPEST. Rakovszky István belügyminiszter tegnap vette át nyíregyházi mandátumát. A belügyminiszter ez alkalommal beszédében gazdasági problémákkal és a drágaság letörésével foglalkozott. Azt hangoztatta, hogy nemcsak a korona, hanem az életmiserdrágítók is akasztóval kell büntetni. A kormányt azonban a közönségnek is támogatnia kell a drágaság elleni akciójában, mert csak így érhet el eredményt. Az utolsó napok drágításában a közönség jédelme is segédkezett nyújtott. A bizalmát senki sem szabad, hogy elveszítse, mert a magyar korona még nem halálosan beteg, a magyar korona nem érték telen papirrongy. A kormány elég céltudatos arra, hogy lassan talpraállítsa és megteremtse a gazdaságilag erős Magyarországot.

BUDAPEST. A politikai események középpontjában a drágaság és a földbirtokadó kérdése áll, mert ma kezdik meg a közgazdasági bizottságban a földadóreform tárgyalását. Ha a tárgyalások folyamán a pénzügyminiszter eloszlatja a nagybirtokosok aggodalmait és a kormány álláspontját őszsze tudja egyeztetni az agráriusokéval, a reform elintézettnek tekintendő, mert ebben nemcsak a liberális ellenzék, hanem a szociáldemokraták is támogatják a kormányt. A nemzetgyűlés szeptember elején valószínűleg ismét két-három hetes szünetet fog tartani. Komoly hírek szólnak arról, hogy a liberális polgári pártok egyesülésének gondolata ismét előtérbe lépett. Az egységes intranzigens keresztény front kialakulása is komoly stádiumba jutott.

BUDAPEST. Gratz Gusztáv volt külügy- és pénzügyminiszter, aki résztvesz a Bécsben megtartandó interparlamentáris konferencián Magyarország bel- és kül-

politikájáról a következőket jelentette ki:

— A belpolitikában a fennálló ellentéteknek a kiegyenlítését és az erők egyesítését szolgáló politikát tartom helyesnek. A békülékenység politikája csak liberális lehet. Magyarország és az utódállamok közötti viszonyról sajnálatos kell megállapítanom, hogy a normális viszonyok mindeztideig nem jöhettek létre. Kezdeményezések ugyan történtek, de ezek sikertelensége nemcsak a mi hibánk, bár részünkről is találok kifogásolni valót. Külügyi politikánk megingását a külügyminiszterek változásában látom. El tudom képzelni az utódállamokkal való megértés lehetőségét is, de ebben az irányban a brucki tárgyalások óta, — saját hibánkon kívül, — komoly lépés nem történt. A magyar kisebbségek helyzetéről megállapítanom, hogy a békeszerződés reájuk vonatkozó a gyakorlatban meg lett csorbítva. A sérelmek elbírálásának fóruma a népszövetség és a magyar politikának első kötelessége, hogy ezeknek a szempontoknak nagyobb figyelmet szenteljen.

Hozzászólás Önagysága problémáihoz

A mai napon attól az erdélyi urlasszonytól hozott számunkra levelet a posta, aki a probléma úrlajdonképeni felvetője volt. Levelet, mely okos és a saját szempontjából okvetlen tiszteletreméltó irás itt adjuk:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Méltóztassék megengedni nekem, a probléma fölvetőjének, hogy a nők és férfiak tegezéséről a saját véleményemet elmondhassam. — A nő valódi élethivatása a társadalomban a háziasszony és a családanya szerepe. Még a kenyérkereső nők sem mondhatnak le azon reményről, hogy izlésüknek és műveltségüknek megfelelő társat találjanak az életben, mert aki erről lemond az nőiességét tagadja meg. Az is kétségtelen, hogy a férfiak a kiválasztandó élettársban „ideált”, eszményi nőiességet keresnek. Valószínű, hogy a férfiak között sokan lesznek olyanok, akik szivesen pajtáskodnak a nőkkel s a húságukat elégitik ki, ha urihölgyekkel tegeződhetnek, de kétséges, hogy feleséget azok közül választanak-e, akikről köztudomásu a pajtáskodó természet. Női szempontból tehát egyáltalán nem kívánatos a férfiakkal való tegeződés, mert lerontja a nő nembuszát a férfi előtt. Öntudatos és önértetes kolozsvári hölgyismerőseimnek nem is merem ajánlani a férfiak bizalmaskodó tegezését, mert mi erdélyi nők csak egyetlen férfinak let-

tünk az életben a bizalmas társa, aki a nevét és szívét nekünk adta cserébe s aktív emelt fővel, boldogan és büszkén mehettünk az oltár elé. Szives üdvözléssel: Az erdélyi urlasszony.

Gróf Zichy artista.

Néhány héttel ezelőtt a sajtó bejárta az a hír, hogy gróf Zichy Edward, Amerikában feleségül vette miss Charlotte Gardner Demarestot. A házasság amerikai formákban kalandos volt. A milliomos missnek ki volt tűzve az esküvője napja egy Burton nevű milliomossal. Készültek is a fényes esküvőre, meg volt terítve, mikor megjelent a vőlegény és megjelent a szép és gazdag menyasszony, karján gróf Zichy Edwarddal, bejelentette, hogy előtte való nap férjhez ment a fiatal magyar magáshoz.

Az esküvő után a fiatal pár elutazott Newyorkból. Néhány nap múlva már egy porúkról érkezett hír. Autójuk összeütközött egy másik autóval s kártérítést követeltek tőlük. A fiatal grófnő kijelentette akkor, hogy férjének semmi vagyona nincs. Ugyáltszik így is volt, mert nemsokára az a hír érkezett róluk, hogy moziszinészek lesznek. Csináltak róluks próbafelvételt, azonban kiderült, hogy arcuk nem alkalmas a filmre.

Erre aztán elhatározták, hogy artisták lesznek és egy kabaréban fognak fellépni. Atlantis Cityből érkezik most a hír, hogy a fiatal gróf és milliomos felesége egy ottani kabaréban lép fel, még pedig nagyon szép fizetésért, a mely egyre emelkedik. Rövidesen elérí a heti ezer dollárt.

HIREK.

A Szent János szobor hajléktalanjai

Az aradi lakásbérbeadó hivatal ez előtt egy egy szobás lakást utalt ki özvegy Mirceánának a Str. Lázár Gt. (Simonyi-utca) 11. számú házban. Özvegy Mirceáné aki családjával eddig a Strada L. P. De seanu (Révay-utca) sarkán levő Szent János szobor tövében tanyázott, egy héttel ez előtt be akart költözni a lakásbérbeadó hivatal által számára ki utalt lakásba. Pellegrini cementgyáros a ház tulajdonosa azonban nem volt hajlandó a hajléktalan özvegyasszonyt beköltözni engedni. Erre özvegy Mirceáné a rendőrséghez fordult, hogy tegye lehetővé azt, hogy a számára már kiutalt lakásba beköltözhessen. Miután azonban a rendőrség a lakásbérbeadóhivatal döntése után nyolc nappal adhat karhatalmat, a rendőrség eddig nem segíthetett az özvegyasszonyon. Holnap azonban letelik a nyolc napos határidő és ha a háztulajdonos nem fogja megengedni az özvegyasszony beköltözését, úgy az rendőrségi karhatalommal fog a holnapi nap folyamán megtörténni.

— Értesítés. Értesítjük azokat a t. vidéki hátralékos előfizetőinket, akik az Aradi Közlönyért való tartozásukat a kitűzött határidőig nem egyenlítették ki, hogy címükre lapunk küldését beszüntettük, követelésünket pedig bírói uton hajtjuk be.

— A prefektus hazaérkezett. Dr. Marcus Mihály prefektus tegnap visszaérkezett szabadságáról és ma elfoglalta hivatalát. A prefektus azért szakította meg szabadságát, mert dr. Beles Jenő alispán — akis Marcus prefektus szabadságának tartamára királyi dekrétummal, biztak meg a megyei és városi prefekturák ügyeinek vezetésével — jelenleg Ilién (Marosillyén) tartózkodik, ahonnan néhány nap múlva fog visszaérkezni Aradra. Az alispán visszatérte után a prefektus folytatni fogja félbeszakított szabadságát.

— Szőlészeti kongresszus Aradon. Az aradi megyei prefektura értesítést kapott a belügyminiszteriumtól, amely szerint a romániai szőlészeti szindikátus engedélyt kapott, hogy a második országos szőlészeti kongresszusát augusztus 27. és 28-án tartsa meg Aradon. A romániai szindikátus az összes romániai szőlészeti egyesületek bevonásával tartja meg aradi kongresszusát.

— Átutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)

— Magyar tudós meghívása Argentínába. Budapest. Böck Hugó a selmecbányai bányászati főiskola volt tanára, majd rektora, világhírű geológus, akit legutóbb az angol kormány szerződtetett, ma visszaérkezett Londonból Budapestre. Böck hazaérkezése után felszólítást kapott Argentínától, hogy vállalja el az argentinai földgáz és olajkutató hivatal megszervezését. Böcknek az argentinai kormány fantasztikusan nagy összeget kínál. A kiváló tudós valószínűleg elfogadja a meghívást és rövidesen utnak is indul Argentínába.

— Rendelet a repatriálásról. Egy újabban kiadott külügyminiszteri rendelet értelmében az optálási határ időn túl is repatriálhatják magukat romániai lakosok Magyarországra. Értesülésünk szerint a repatriálások iránti kérvények az „Inspectoratul general de siguranta — Cluj“ intézendők.

— Zivatar a Hegyalján. Hosszu szünet után megeredtek az ég csatornái és tegnap délután a Hegyalján végigvonult egy szeszélyes helyi eső, amely egyes helyeken éppen csak felületesen verte le az ut porát, más helyeken, mint Kovaszinon és Pankotán heves felhőszakadássá fajult, amely kisebb anyagi kárt is okozott. Többek között a villamos vasut vezetékeit is megrongálta, de azt azonnal megjavították, úgy hogy forgalomzavar nem okozott. A gázdaközönség bizakodik abban, hogy az esőt egy országrészre kiterjedő nagyobb eső fogja követni, mert ennek különösen a kukorica és a szőlő nagy hiányát érzi. A kukorica nemfejlődését még ez a kisebb eső is jótékonyan befolyásolta.

(A cigarettahüvely.)

Egy papirkereskedőhöz, aki cigarettahüvelyeket is árul, beállított a napokban egy kövér német ur és bizonyosfajta hüvelyekből az dobozt kért. A kereskedő elébe tette a dobozokat. A kövér német gyanakodva forgatta a kezében és azt kérdezte a kereskedőtől:

— És mondja kérem, jók ezek a hüvelyek!

— A legkitünőbbek, — mondta hadarva a kereskedő — elsőrangú német gyártmány, nincs párja a világon.

— Ahh, rendben van, — mosolygott a kövér német, — mert ezek a hüvelyek az én gyáramban készülnek és ön egy mérgezhangu levelet írt nekem, hogy a cigarettapapirjaim csapnivalóan komiszak. Örülök, hogy megváltoztatta a véleményét.

— Tartózkodási engedélyek. Az aradi szigurancára az alább felsorolt idegenek tartózkodási engedélyei érkeztek meg a belügyminiszteriumtól: Pop János, Maros Dezső, és Ernest Mártonné. Nevezettek tartózkodási engedélyükért mielőbb jelelkezzenek a szigurancián.

— Az Astra-gyár adománya. Az aradi Astra-gyár múlt évi üzemlegének lezárása után 20.000 leit juttatott el a polgármesternek azzal, hogy az összeget a város szegényei között osszák szét. A polgármester intézkedésére az adományt 70 aradi szegény ember között fogják felosztani.

— Óriási vasuti katasztrófa. Páris. A Saint Louis Sulfur mellett egy gyorsvonat egy személyvonattal üsz szeütközött. A katasztrófának 60 halottja és 100 sebesültje van.

— Szerencsétlenül járt gazda. Nikita Porfir, kovaszinczi kispap a cséplőgép mellől el akarta szállítani a szalmát, amit egy parasztszekerre rakott. Amikor a szalma jó magasan állott a kocsin, össze akarta kötni a feszítő kötelet, amely hirtelen elszakadt és a gazda leesett a szekér tetejéről. Esése olyan tragikus kimenetű volt, hogy nyakcsigolyáját törte és azonnal szörnyethalt. A szerencsétlenül járt kispap négy gyermekét hagyott hátra.

— Kettős esküvő Ghiorocon. Tegnap délután Ghiorocon (Györökön) Szabó Márton ottani lakos két leányának volt az esküvéje. Szabó Bözsikét Spitzer Lajos zágrábi kereskedő, Ilonkát pedig Mezey Vilmos bányamérnökhallgató vezette oltárhoz. Szabó Márton Székely Árpád györöki bankigazgatónak sőgora. Az esküvőn nagy számban vett részt a ghioroci (györöki) és a környékbeli intelligencia és Aradról is sokan jelentek meg a kettős esküvői ünnepélyen.

— Jutalom Tisza Lajos gróf élet mentőinek. Budapest. Néhai gróf Tisza István testvéröccsét Lajost a kárpáti harcokban annak idején Molnár Lajos és Molnár András életük kockáztatásával mentették meg a kőzaktól. Gróf Tisza Lajos most hatalmas birtoktestet ajándékozott meg mentőinek. A birtokokat tegnap adták át ünnepélyes keretek között az új tulajdonosoknak.

— Egy aradmegyei lelkész halála. Hunyady László, ghioroci (györöki) református lelkész vasárnap este 11 órakor 60 éves korában meghalt. A halál oka véredény elmeszesedés következtében beállott hirtelen szívroham volt. Az egész Hegyalján népszerű lelkipásztor halála iránt általános részvét nyilvánult meg. Az elhunytat fia, dr. Hunyady László volt aradi törvényszéki jegyző és dr. Vitos József ghioroci ügyvéd, sőgora gyászolják. Temetése ma délután volt a részvét impozáns megnyilatkozása.

— A „Dácia“ kávéház különlegessége. Mától fogva kellemes meglepetésben lesz részük a „Dácia“ kávéház vendégeinek. Asztaluknál egy mosolygó arcú török fog megjelenni, aki saját készítményű török kávét fog felszolgálni. Mint érdekesség említésre méltó, hogy eredeti edényekben a közönség előtt főzi meg a kávét és frissen párologva találja fel.

— Meghalt az összeégett nevelőnő. Megirtuk, hogy Borneas Gyula dr. aradi ügyvédnél alkalmazott Deutsch Adél nevelőnő benzines üveg felrobbanása által súlyos égési sebeket szenvedett. A szerencsétlenül járt nevelőnőt a mentők azonnal kórházba szállították, de már nem tudtak rajta segíteni, vasárnap reggel belehalt sebeibe.

— A „Liga“ tagokat értesítjük, hogy a félelvi zárlat alkalmából — amíg a készlet tart — kiosztunk, csakis tagok részére, üzletrészenként 2 kg. kedvezményes cukrot és pedig kristály: 25, por 26 és kocka 27 lei árban. — Egyébként és nem tagoknak 28, 30 és 31 az ár! A kedvezményt ujonnan belépők azonnal igényelhetik. Egy üzletrész 50 lei. — Beiratás: 10 lei. Az üzletrész 6 százalékkal kamatozik, továbbá az üzletrészes minden egyes bevásárlása után 1 százalék térítést kap készpénzben.

— A birkózó világ bajnok szerencsétlensége. Budapest. Magyarországon 1922. évi birkózóbajnokságai szombaton és vasárnap zajlottak le. Szombaton voltak az előmérkőzések és vasárnap a döntők. A nehézsúlyu bajnokság legjogosabb aspiránsát a kitűnő formában levő világ bajnok dr. Varga Bélát két nappal a bajnokság előtt szerencsétlenség érte. Tréning közben közvetlenül a boka felett lábát törte és így a biztos bajnokságtól elesett. A baj-

nokságban a vidék is szépen van képviselve.

— A Landau pör. Budapest. A Landau pörben holnap fogják folytatni a főtárgyalást. A még kihallgatandó tanúk kihallgatása az egész hetet igénybe fogja venni. Nagy érdeklődéssel várják Danszky Mihály főhadnagy vallomását, aki ellen a katonai törvényszéknél ez ügyből ki folyólag szintén bünvádi eljárás van folyamatban. Landau Géza, akit apjával Landau Adolfal együtt megkínoztak, jelenleg Bécsben tartózkodik és a közeli napokban érkezik Budapestre, hogy vallomást tegyen.

— Hirtelen halál. Tegnap este telefonon értesítették Gájból az aradi rendőrséget, hogy ott egy lakodalmas háznál az egyik vendég meghalt. Adamovics ügyeletes rendőrtiszt és Pascutiu dr. hatósági orvos mentek ki a lakodalmas házhoz, a hol megállapították, hogy a vendég halálát szívizélhűdés okozta.

— Egy öregasszony tűzhalála. Ma délelőtt a Purgly Lajosné-utca 224. számú házban Siklován György né hetvenhat éves asszony főzés közben súlyosan összeégett, — egy, a kályhából kipattanó szikrától. Mire a házbeliék eloltották a tüzet, már egész teste összeégett. A szerencsétlenségről értesítették a mentőket és a rendőrséget. Mire a mentők megérkeztek, az asszony már halott volt.

Akikért két egyház verekszik.

KASSÁRÓL írják: A közigazgatási bíróság egy furcsa ügyben hozott a napokban ítéletet. Az ítélet középpontjában két kis gyermek áll, aki felett két egyház is verekszik, magáénak vindikálván mindkettőt a gyermekeket. Az eset úgy történt, hogy egy házaspár békés megegyezés alapján elvált. Mindkét fél nemsokkal a válás után házasságot kötött s a zsidó hitről áttért az evangélikus vallásra. A két gyermek az anyánál maradt, aki azzal a kérelemmel fordult a gyámhatósághoz, adjanak engedélyt arra, hogy a gyermekek is áttérhessenek az evangélikus hitre. A városi árvaszék, mint gyámhatóság e kérelemnek helyt adott azzal az indoklással, hogy a szülők, ha elváltak is, azért továbbra is szülők maradnak s a gyermekek követhetik a szülők új hitét. E határozatról az anya végzést is kapott. Az áttérést szabályszerűen bejelentette 2 ízben a zsidó hitközség papjánál, aki azt tudomásul vette s ezután megtörtént a két gyermek áttérése az evangélikus vallásra. A zsidó rabbinus közben megfélebbezte a végzést a közigazgatási bírósághoz, amely tegnap érkezett végzésében megsemmisítette az árvaszék határozatát s elutasította az anyának gyermekeinek áttérésére vonatkozó kérelmét. A két gyermek azonban már egy félesztendeje evangélikus, az iskolában az evangélikus hittant hallgatja s a közigazgatási bíróság ítélezése alapján abba a nem mindennapi helyzetbe került, hogy az evangélikus vallásról ismét vissza kell térnie a zsidó hitre, amiről azonban a kö-

gyermek halálát se akar s továbbra is az evangélikus hittan szorgalmat más hallgatója. A zsidó hittanár hiába várja a két báránykát, aki nem akar megtérni s aki a közigazgatóság határozata következtében ama furcsa dilemmába került, hogy a zsidó egyház kötelekibe utalják, mikor szülei és természetes gyámja már rég evangélikusok

Közzététel.

A magyar devizarendelelet.

BUDAPEST. Kállay Tibor pénzügyminiszter tegnap a sajtó képviselőit tájékoztatta azokról az intézkedésekről, amelyeket a pénzügyi kormány tett a devizaközpont felállítására érdekében és ezzel a spekuláció szabályozására. Ezután 20 ezer korona értékig fogják megengedni a külföldi kifizetéseket, de a külföldi kifizetések összegze egyénenként nem tehet ki többet 200 ezer koronánál. A határ forgalomban csak 100 korona erejéig lehet összegeket kivinni, de ebből is csak legfeljebb 50 ezer lehet a magyar korona. Ezek alól a rendelkezések alól csak akkor engedélyeznek kivételt, ha az illető a kívánt pénz értéke ellenében külföldi pénznemek beszolgáltatására vállal kötelezettséget. Az exportot nem nehezítik meg, de revizióval fogják a kereskedők importált áru készletét is.

A valutapiac.

Aradi valuták (augusztus 7.) Dollár 115, márká 18.5, szokol 270 dinár 180, francia frank 10, magyar korona 6.5. Kifizetések: Budapest 14.50, Bécs 410, Berlin 16, Prága 275.

Bucuresti kurzusok (augusztus 7.) Márka 18, francia frank 8.70, szokol 270, dollár 110, magyar korona 7. Kifizetések: Páris 895, Newyork 112, Prága 268, Berlin 15.5, Bécs 27, Budapest 6.

Zürichi ártás (augusztus 7.) Berlin 67, Newyork 526, Milano 24.35, Prága 12.80, Budapest 25, Zágráb 157.50, Varsó 8.50, Bécs 1. osztrák bélyegzett korona 1.2. A leu jegyzése Newyorkban (augusztus 7.) 9.0.

Zürichi zárlat (augusztus 7.): Berlin 06850, Amsterdam 203.60, Newyork 526, London 2344, Páris 42.975, Milano 2422.50, Budapest 2750, Zágráb 15750, Varsó 8.50, Bécs 01, osztrák bélyegzett korona 01.25.

Bécsi zárlat (augusztus 7.): Amsterdam 1260, Zágráb 15325, Budapest 2575, Varsó 8, Milano 2381, London 231000, Newyork 61850, Páris 4230, Prága 9850, Berlin 67.

Aki nyaralni, vagy túrdőre megy, ép úgy olvashatja az „Aradi Közlöny”-t mint odahaza. A kladóhivatal bárhova — külföldre a bélyegköltség megtérítése mellett — utána küldi t. előfizetőnek az „Aradi Közlöny”-t.

Véres harcok Olaszországban a faszisták és szocialisták között

A faszisták meginduló lázadásai tegnap sok városban folytatódtak.

Milanóban délután újabb harcok törtek ki. A faszisták több szocialista otthonot romboltak szét. Munkások és faszisták között bombaharcokra került a sor, amelyeknek sok halott és sebesült áldozata van. Végül sikerült a kivonult karabiniereknek géppuskarokkal a harcokat véget vetni.

Este kétszáz faszista megrongálta az Avanti épületét. A bersaglierekből álló őrséget meglepték és azután a faszisták felgyújtották a szerkesztőség és adminisztráció helyiségeit, valamint a könyvtárt is. A tüzoltókat munkájukban megakadályozták. A szerkesztőség munkatársai és hivatalnokai egy hátsó ajtón menekültek el. Miután a rendfenntartó katonai csapatokat megerősítették, a faszisták elvonultak. Két faszista meghalt, számos megsebesült.

Genovában, ahol egész éjjel tartott a géppuskaharc, napközben számos kisebb csatározásra került a sor, míg végül a katonaság helyreállította a rendet.

Livornóban nem volt rendzavarás. A legutóbbi harcok folyamán nyolc személy meghalt.

Parmában a munkások azt követelték, hogy a faszisták vonuljanak el, mielőtt a munkát megkezdik. Erre a faszisták két munkást felöltözték és a Piccolo szerkesztőségét és nyomda-

berendezését felgyújtották. A munkásnegyedben barrikádokat emeltek. Ezt a városrészt később katonaság szállta meg. A faszisták este megerősítéseket kaptak.

Anconában a helyzet még mindig komoly. A faszisták két munkást otthon gyújtottak fel. A minorita-kolostorból két szocialistát hurcoltak el, akiket azzal vádolnak, hogy a faszistákra lövéseket tettek. A faszisták ezt a két munkást agyonlőtték és a minorita szerzeteseket elfogták. A munkáskamara helyiségeit szétrombolták és több táviróvonalat elvágta. Néhány vonatra, amelyben faszisták ültek, a munkások lövéseket adtak le, mire a faszisták két munkást elfogtak és rögtön agyonlőtték. Corneli kommunista képviselő lakását és a szocialisták nyomdáját lerombolták. Faszista-alakulatok érkeznek Umbriából, Bolognából és más városokból. A faszisták kijelentették, hogy mindaddig a városban maradnak, míg a menekülésben levő sztrájkvezéreket el nem fogják.

A képviselőház szocialista tagjai gyűlést tartottak. Hírlik, hogy az egész országban le fognak mondani tisztségüköt a szocialista községi hivatalnokok.

PÁRIS. A faszista zavargások Olaszországban tovább tartanak. Vasárnap újabb összeütközések voltak, melyeknek négy halottjuk és hatvan sebesültjük van. Parmából 8000 faszista nyomul előre.

Sport.

Labdarúgás.

(Arad B. válogatott—Arad A. válogatott 2:2 (0:0).

Szépszámu közönség jelenlétében folyt le Arad legjobbjainak mérkőzése Markovits bírászkodása mellett, amely alkalommal a szövetség a következő csapatokat szerepeltette: A. csapat: Somló—Gencsy, Rémay—Czibula, Erbstein, Murányi I—Csapó, Vasváry, Stoffa, Kenderessy, Auer. B. csapat: Szabolcsy—Kállay, Lázár—Darázs, Bartolf, Moskovitz—Duffner, Szabó (AAC), Szabó (Glória CFR), Klein, Tisza. Az első félidőben a csuszós pályán mindkét csapat sokat hibázott és főleg ennek tudható be, hogy a félidő goal nélkül végződött. A második félidőben a B. csapat kerül előnybe és Szabó (Glória CFR), ki a tíz csatár közül a leglelkesebben játszott, egyéni játéka után két goalt helyezett ellenfele hálójába. Ezután az A. csapat emelkedett felül és sikerült is előbb Vasváry, majd Csapó goaljával kiegyenlítenie. A B. csapat egy árnyalattal jobb volt ellenfelénél, csupán az A. csapat csatársora játszott vala mivel tetszetősebben. Egyénileg az A. csapatból Erbstein és Auer, a B. csapatból Bartolf, Szabó és Kállay váltak ki.

MTK—Törökös 5:0 (3:0). (Oszályozó mérkőzés). A goalok közül hármat Barbu, egyet Schauer rúgott. Egy goal öngool volt. Az MTK ezzel a győzelmével bejutott az első osztályba.

Vidéki mérkőzések: Oradea Marei Törökös—Kinizi 1:0. NAC—MTK 3:2, Cluj CFR—Egyetértés 3:1, SzSE—Nagyvárohi AC 2:1, Haggihor—KAC 0:0.

— Három országos rekord Budapest. Budapest. Az Egyetértés Sportklub vasárnap rendezte országos atletikai viadalát, amelyen három országos rekordot állítottak fel. Ezen a versenyen került eldöntésre az 5—800 méteres stafétára kiírt klasszikus Pannonia díj. 100 méteres síkfutás: 1. Nagy (MAC) 11.8 mp. Súlydobás (handicap) 1. Vass (Máv. gépgyár) 13.66 (330 cm. előny). (Junior magasugrás: 1. Izsákovits (M. TK) 160 cm. 1500 méteres síkfutás (handicap): 1. Krausz (Egyetértés) 4 p. 01 mp. 100 méter előnyvel. Junior diszkoszvetés: 1. Haluska (BEA C) 34.2 m. 400 méteres gátfutás: 1. Brana (Egyetértés) 64 mp. Távolugrás előnyverseny: 1. Haluska (BEA C) 684 cm. (25 cm. előny). 300 méteres síkfutás 1. Juhász (MTK) 36.8 mp. 500 méteres síkfutás, előnyverseny: 1. Nádas (FTC) 1 p. 74 mp. 5×800 méteres Pannonia vándordíjas stafétafutás: 1. MTK csapata 10 p. 26 mp. A vándordíjat védő MAC csapata nem indult. A verseny kiemelkedő eseménye a 10 kilométeres síkfutás volt, melynek keretében a 4 és 5 angol mértföldre Király Pál (Egyetértés) rekordkísérletet jelentett be, amely fényesen sikerült is. Király a 10 kilométeres távot is rekordidő alatt futotta meg. 1. Király (Egyetértés) 33 p. 39.15 mp. Országos rekord! 2. Kulcsár (MAFC) 34 p. 12.6 mp., 3. Polita (MTE) 35 p. 45 mp. Király rekordkísérletei

nek eredménye: 4 angol mértföld 21 p. 6.3 mp. (a régi rekord 21 p. 36.5 mp.), 5 angol mértföld 26 p. 45 mp. (a régi rekord 27 p. 0.8 mp.) A régi rekordokat Várady Mihály (MTK) tartotta.

— Megjelent a Vidéki Sport legújabb száma, mely részletesen közli a romániai és külföldi sporteseményeket.

Irodalom és művészet.

Szezonzárás a Nyári Színházban

A Nyári Színház tegnap este a Gyimesi vadvirág előadásával tartotta meg szezonzáró előadását. Régen nem láttunk már olyan jó előadást, amelyben tegnap este színerővel a régi, szép népszínművet a színház együttese. A címszerep Z. Várady Margitnak hozott sikert. Kedvesen játszott és nagyon szépen énekelt. Minden énekszámáért tapsot kapott. Fábrián Gyurkában tökéletes alakítást láptunk Barics Gyulától, akit nagyszerű alakításáért és szép énekéért melegen ünnepeit a közönség. Győző Alfréd kabinetalkitást nyújtott a harangozó szerepében. Minden mozdulatát és szavát kacaj kísérte. Balánka Imre szerepében Földes Mihály volt erőteljes parasztlegény. Benkőné, Faludy Károly, Olasz Lajos, Follinuszné, Keleti Gizi és Ács Mihály tudásuk legjavával járultak az est sikeréhez.

(b. i.)

* Haladás előadás. Népes közönség előtt pergett le a Haladás szombati műsora. A megnyitó szavakkal kapcsolatosan Institorisz Mártuska mondott el ügyesen egy hosszabb költeményt. A titkári jelentés után Benkő Anna szavalt igen szép technikával és teljes átérzéssel. Majd Bély Ada és Schwartzberger Lili léptek a színpadra, a kik bájos és tökéletes énekedettjükkel érdemelték ki a közönség szünni nem akaró tapsát. Ezután Nagy Zoltán tartotta meg folytatólagosan valláserkölcsi előadását s a műsor befejezésül az Aradra visszatért rokonszenves színművész: Földes Miska mondott el kész drámai erővel és impregnans hatással két kiváló költeményt, mire a szokott zárószavakkal véget is ért az előadás. Az énekszámot teljes precizitással Gellért Pál karmester kísért.

Az Athenaeum regény pályadíja. Az Athenaeum huszezerkoronás pályázatát hirdetett új magyar regényre. A pályázatra huszonöt regény érkezett be, melyek közül a bíráló bizottság tagjai: Heltai Jenő, Osváth Ernő és Ifj. Bókay János a díjat egyhanguan a „Lejtőn” című regénynek ítéltek. A pályanyertes regény szerzője Gaál Andor. A fiatal új író pályanyertes művén kívül három regény nyert dicséretet. A három regény címe: „Paraszt”, „Erősek és gyengék” és „Ha még egyszer újra kezdeném”.

